

INESJOURNAL

ULUSLARARASI EĞİTİM BİLİMLERİ DERGİSİ
THE JOURNAL OF INTERNATIONAL EDUCATION SCIENCE

Yıl: 6, Sayı: 19, Mart 2019, s. 43-66

Duygu ÇETİNGÖZ¹

YAŞAM BOYU ÖĞRENME KAPSAMINDA EBEVEYNLER İÇİN GELİŞTİRİLEN AİLE KATILIMLI EĞİTİM PROGRAMI ARAŞTIRMALARININ GÖZDEN GEÇİRİLMESİ (2015-2018)

Özet

Bu araştırmada, 2015-2018 yılları arasında Türkiye’de 2-6 yaş dönemi çocuğa sahip ebeveynler için geliştirilen aile katımlı eğitim programlarıyla ilişkili tez ve makale çalışmalarının gözden geçirilmesi amaçlanmıştır. Araştırmada Yükseköğretim Kurulu (YÖK) Ulusal Tez Merkezi, Ulusal Akademik Ağ ve Bilgi Merkezi (ULAKBİM) veri tabanları taranmış konuyla ilgili tez çalışmaları ve hakemli dergilerde yayınlanmış makaleler olmak üzere toplam 30 araştırmaya ulaşılmıştır. Elde edilen çalışmalar iki kategoride incelenmiştir. Bunlar “Aile Katımlı Eğitim Programıyla İlgili Makaleler” kategorisinde 17 makale, “Aile Katımlı Eğitim Programıyla İlgili Tezler” kategorisinde 2 tanesi doktora düzeyinde, 11 tanesi yüksek lisans düzeyinde olmak üzere toplam 13 tez yer almaktadır. Ana tema çocuk ve aile eğitimi araştırmaları olarak belirlenmiştir. Alt temalar ise kaynak, araştırmanın amacı, yöntem, katılımcılar ve özellikleri, veri toplama araçları ve bulgular olarak belirlenmiştir. Sonuçlar yüzdelerle ifadeler olarak yorumlanarak verilmiştir.

Anahtar sözcükler: Yaşam boyu öğrenme, aile eğitimi, 2-6 yaş dönemi

THE REVIEW OF RESEARCH REGARDING FAMILY INVOLVEMENT EDUCATIONAL PROGRAMS DEVELOPED FOR PARENTS IN THE CONTEXT OF LIFE-LONG LEARNING (2015-2018)

Abstract

This research aims to review articles and thesis written in Turkey during 2015-2018 regarding family involvement educational programs developed for parents of 2-6 years old children. A total of 30 theses and articles which were published in journals with citation index were reached regarding the topic, in the The Council of Higher Education (YOK), National Thesis Center, Turkish Academic Network and Information Center (ULAKBİM) databases. These studies were categorised into two, namely “Articles Regarding Family Involvement Educational Programs”, and “ Theses Regarding Family Involvement Educational Programs”. The first category included 17 articles, and the latter included 13 theses; two of them being the PhD theses, and 11 of them being the masters theses. The main theme was determined as child and family education research whereas the sub themes were resources, the aim of the research, participants and their characteristics, data collection tools, and findings. The results were given in percentages and discussions were extended.

Keywords: Life-long learning, family education, 2-6 years old period

¹Dr. Öğr. Üyesi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Buca Eğitim Fakültesi, duyguetingoz@gmail.com

GİRİŞ

Günümüzde her alanda değişimin ve gelişimin sürekli yaşandığı bir çağda yeniliklere uyum sağlamak bazen güç olabilmektedir. Ancak ilerlemenin ve gelişmenin bir ön koşulu olarak çocuk ve ebeveynlerinin yeniliklere uzak kalmadan yaşam boyu öğrenme kapsamında desteklenmesi ve eğitilmesi önem taşımaktadır. Yaşam boyu öğrenme bilginin aktif ve sürekli kullanımını gerektirir. Herhangi bir sorunu çözmek için ihtiyaç duyduğu bilgiye erişebilen, eriştiği bilgiyi kendi durumuna uydurabilen ve bu bilgiye yenilerini ekleyebilen kişiler yaşam boyu öğrenme yeteneğine sahip kişiler olarak nitelendirilmektedir (Polat ve Odabaş, 2008). Avrupa Birliği yaşam boyu öğrenmeyi; bireyin yaşamı boyunca bilgisini, becerilerini, yeterliklerini geliştirmeyi amaçlayan tüm etkinlikler olarak tanımlanmaktadır (Turan, 2005). Toplumun her alanında geçirilen değişimler ailelerin ihtiyaçlarının karşılanmasına yönelik aile eğitim programlarının hazırlanmasının gerekliliğine dikkati çekmektedir (Ural, 2005).

Gelişen ve değişen dünyaya uyum sağlayan bireylerin yetiştirilmesinde ailenin büyük bir rolü vardır. Son zamanlarda Türkiye’ de yaşam boyu öğrenme kapsamında gerçekleştirilen en önemli yetişkin eğitimi çalışmaları olarak Aile Eğitimi Kursları gösterilebilir. Aile Eğitimi Programları ile ebeveynlerin eğitime bakış açılarının ve çocuklarına yaklaşım tarzlarının geliştirilmesi çocukların yetiştirilmesi ve toplumun gelişmesi için son derece önemlidir (Ay ve Şahan, 2018). Çünkü aile eğitimi programları, anne ve babalara anne-babalık rolleri açısından eğitim vermeyi, aile yaşamını düzenlemeyi ya da güçlendirmeyi, gerekli bilgi ve beceriler ile donatmayı amaçlamaktadır (Aral, Baran, Gürsoy, Köksal-Akyol, Bütün-Ayhan, Yıldız-Bıçakçı, Erdoğan, 2008, akt. Kılınç, 2011). Aile bireylerinin özellikle anne-babaların çocuk yetiştirme becerilerinin aile eğitimi programlarıyla desteklenmesi gerekmektedir. (Erkan, 2013).

Erken çocukluk döneminde ailelere verilecek nitelikli bir eğitimle çocukların sağlıklı büyümeleri ve gelişmeleri için gerekli ortam sağlanabilir. Bu dönemde yaşanılacak olan olumlu deneyimler ve kazanımlar çocuğun hayatının birçok alanında iyi yönde etkili olacaktır (Erdiller, 2010). Bu bağlamda ailenin eğitime katılımı çocuklarına verecekleri eğitimin kalitesini de etkileyecektir. Aile katılımı anne-babaların ev ve okul ortamındaki eğitim süreçlerine çeşitli etkinler yoluyla dahil olma süreci olarak tanımlanmaktadır (Chavkin ve Williams, 1985, akt. Erkan, 2013). Anne babaların eğitim programlarına katılımı okul ve ev arasındaki bütünselliği sağlayarak kazanılan bilgi ve becerilerin yerleşmesine ve eğitimde süreklilik sağlanması sonucunda başarının artmasında etkili olmaktadır (Temel, 2001).

Anne-babaların çocuklarının eğitimlerine katılım çalışmalarının her okulda geliştirilmesi, uygulanması ve değerlendirmelerinin düzenli bir biçimde yapılması gerekmektedir (National Parent Teacher Association, 2003, akt. Erkan, 2003). Bu bağlamda bu çalışmada 2015-2018 yılları arasında Türkiye’de 2-6 yaş dönemi çocuğa sahip ebeveynler için geliştirilen aile katılımı eğitim programlarıyla ilişkili tez ve makale çalışmalarının gözden geçirilmesi amaçlanmıştır. Ülkemizde erken çocukluk döneminde geliştirilen aile katılımı eğitim programlarıyla ilgili araştırmaların incelenmesinin ve değerlendirilmesinin aynı alanda yapılacak olan yeni araştırmalara ışık tutması ve yaşam boyu öğrenme boyutunda ebeveynler için yapılacak uygulamalara katkı sağlaması beklenmektedir.

YÖNTEM

Bu çalışma 2015-2018 yılları arasında Türkiye’de 2-6 yaş dönemi çocuğa sahip ebeveynler için geliştirilen aile katılımlı eğitim programlarıyla ilişkili araştırmaların gözden geçirilmesinin amaçlandığı nitel bir doküman incelemesidir. Doküman incelemesi araştırılması amaçlanan olgu ve olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini içerir (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Araştırma alanı belirlenirken birtakım ölçütler dikkate alınmıştır. Bu ölçütler; (a) araştırmaların 2015-2018 yılları arasında yapılmış olması, (b) araştırmaya katılan ebeveynlerin çocuklarının 2-6 yaş aralığında olması, (c) araştırmacının aile katılımlı eğitim programları ile ilgili olması, (d) erişime açık yüksek lisans ya da doktora tezi olması ya da hakemli bir dergide yayınlanmış olan bir makale olmasıdır. Makaleleri taranırken araştırmacının amaçları dikkate alınmış ve veri toplama kaynağı olarak, internet üzerinden elektronik veri kaynakları taranmıştır.

Tarama sürecinde yıl sınırlaması yapılarak “ebeveyn araştırmaları”, “ebeveyn katılım çalışmaları”, “aile katılımı”, “aile eğitimi” ve “aile eğitim programı” anahtar sözcükleri kullanılarak YÖK Ulusal Tez Merkezi ve ULAKBİM taranmıştır. Bu tarama sonucunda ülkemizde yapılan 11 yüksek lisans ve 2 doktora tezine ve 17 makaleye ulaşılmıştır.

Araştırmada “Aile Katılımlı Eğitim Programıyla İlgili Makaleler” kategorisinde 17 makale, “Aile Katılımlı Eğitim Programıyla İlgili Tezler” kategorisinde 2 tanesi doktora düzeyinde, 11 tanesi yüksek lisans düzeyinde olmak üzere toplam 13 tez yer almaktadır. Eğer bir araştırma hem tez olarak hem de tezden üretilen bir makale olarak yayınlanmışsa tek bir kategoriye yerleştirilerek değerlendirilmiştir. Çalışma kapsamında yer alan araştırmalara ilişkin özellikler ve ulaşılan sonuçlar: 1) araştırmacının kim tarafından yapıldığı ve yılı; 2) araştırmacının amacı; 3) araştırmacının yöntemi; 4) araştırmacının katılımcıları ve özellikleri; 5) araştırmacının veri toplama araçları; 6) araştırmacının bulgular şeklinde alt temalar olarak belirlenmiştir.

Araştırmada güvenilirliği sağlamak amacıyla Miles ve Huberman’ın (1994) güvenilirlik formülünden yararlanılmıştır. Yapılan kodlamaların güvenilirliği için yazılı dokümanlar araştırmacı tarafından zaman aralığı bırakılarak tekrardan incelenmiş, kodlanmış ve kodlamaların uyum yüzdesi hesaplanmıştır. $Güvenirlik = [Görüş Birliği / (Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı)] \times 100$ formülüne göre uyum yüzdesi %95 olarak bulunmuştur. Oran %70 veya üstünde olduğu için araştırma güvenilir olarak kabul edilmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2008).

BULGULAR ve YORUM

Bu bölümde elde edilen bulgular aile katılımlı eğitim programlarıyla ilgili makaleler ve aile katılımlı eğitim programlarıyla ilgili tezler olarak kategorilendirilip tablolaştırılmıştır. Bulgular araştırmaların konusuna, araştırmacılarına, yılına, katılımcılara ve kullanılan yöntemlere göre yüzdelerle ifadelerle yorumlanmıştır.

2015-2018 yılları arasında aile katılımlı eğitim programlarıyla ilgili araştırmaların genel yüzdeleri incelendiğinde konuya göre dağılımın sosyal beceri (%30), ilkökula hazırlık ve uyum (%13.33), özel eğitim (%13.33), bilimsel süreç becerileri (%3.33), aile katılımına destek (%10), genel çocuk gelişimi (% 6.66), dil gelişimi (% 10), sağlıklı beslenme (%3.33), çevreye yönelik farkındalık (%3.33) ve çocuk istismarı (%3.33) olduğu belirlenmiştir. Yıllara göre dağılım incelendiğinde 2015 yılında aile katılımlı eğitim programlarıyla ilgili araştırmaların (%23.33), 2016 yılında (%26.66), 2017 yılında (%20), 2018 yılında (%30) olarak yapıldığı belirlenmiştir. Aile katılımlı eğitim programlarıyla ilgili araştırmalarda kullanılan yöntemlere göre yüzdelerle dağılıma bakıldığında ise deneysel araştırmaların (%70), nitel yöntemle yapılan araştırmaların (%16.66), karma yöntemle yapılan araştırmaların (%10), betimleyici yöntemle yapılan

araştırmaların (%3.33) olduğu saptanmıştır. Araştırmalarda geliştirilen eğitim programlarının konularına bakıldığında en çok sosyal beceri en az sağlıklı beslenme, çevreye yönelik farkındalık, çocuk istismarı konularının çalışıldığı görülmektedir. Yıl olarak bakıldığında en çok 2018, en az 2017 yılında araştırma olarak çalışıldığı belirlenmiştir. Araştırmalarda kullanılan yöntem açısından en çok deneysel yöntemin en az betimleyici yöntemin kullanıldığı söylenebilir. Araştırmacıların bilim alanlarına göre ise en çok okul öncesi (%36.33), ikinci sırada çocuk gelişimi (%16.66), üçüncü sırada özel eğitim (%13.33) bilim alanlarından araştırma üretildiği belirlenmiştir. Araştırmalarda program katılımcılarına hedef gruplar olarak bakıldığında birinci sırada anne-baba-çocuk (%52.17), ikinci sırada anne-çocuk (%26.08), üçüncü sırada anne-baba (%21.74) gruplandırıldığı görülmektedir. Araştırmalarda program uygulama merkezi gruplarına bakıldığında okul merkezli (%44) ile ev ve okul merkezli (%44), ev merkezli (%12) uygulamaların yapıldığı görülmektedir. Tablo 1’de aile katımlı eğitim programıyla ilgili makaleler yer almaktadır.

Tablo 1 Aile Katımlı Eğitim Programıyla İlgili Makaleler

Çocuk ve Aile Eğitimi Araştırmaları					
Alt Temalar					
Kaynak	Araştırmanın Amacı	Yöntem	Katılımcı ve Özellikleri	Veri Toplama Araçları	Bulgular
Kahraman ve Başal, 2015 (Okul Öncesi Eğitim)	Aile Katılımı Boyutu Zenginleştirilmiş Eğitim Programının çocukların ilkokula hazırbulunuşluklarına etkisini belirlemektir.	Öntest-sontest kontrol gruplu deneysel desen kullanılmıştır.	Anaokulunda okul öncesi eğitim almakta çocuklar ve anne-babaları oluşturmuştur. (anne, baba, çocuk) Ev merkezli	Okula Hazırbulunuşluğu Değerlendirme Testi uygulanmıştır.	Aile Katılım Boyutu Zenginleştirilmiş Okul Öncesi Eğitim Programı’na katılan çocukların katılmayan çocuklara göre ilkokula daha fazla hazır olduğu belirlenmiştir.
Sayın ve Metin, 2015 (Özel Eğitim ve Çocuk Gelişimi)	Saldırgan davranışlar gösteren çocukların ailelerinin ihtiyaçlarına göre hazırlanan, Çocuklarda Saldırgan Davranışları Önleme Ebeveyn Eğitim Programı’nın çocukların davranışları, güçlükleri, güçleri üzerine etkilerini ortaya koymak amacıyla yapılmıştır.	Ön-test, son-test ve izlem-testi uygulamalı, bir deney ve bir kontrol grubundan oluşan, karşılaştırmalı yarı deneysel model seçilerek uygulanmıştır.	Normal gelişim gösteren 48-72 aylar arası olup saldırgan davranışlar sergileyen çocuklar ve anneleri oluşmaktadır. (Anne, çocuk) Hastane merkezli	Aile Bilgi Formu, Denver II Gelişim Tarama Testi, Güç ve Güçlükler Anketi	Çocukların sosyal becerileri, güçleri ve güçlükleri üzerine anlamlı düzeyde etkileri olduğu görülmüştür. Programın olumlu etkileri izlem sürecinde de azalma göstermeden devam etmiştir. Programın etki büyüklüğü, geniş etki büyüklüğü olarak belirlenmiştir.

Çocuk ve Aile Eğitimi Araştırmaları					
Ana Tema	Alt Temalar				
Kaynak	Araştırmanın Amacı	Yöntem	Katılımcı ve Özellikleri	Veri Toplama Araçları	Bulgular
Üstündağ, Şenol, Mağden, 2015 (Okul Öncesi Eğitim, Çocuk Gelişimi, Sağlık Bakanlığı)	Ebeveynlerin çocuk istismarına yönelik bilgi düzeyini belirlemeyi ve eksik bilgileri doğrultusunda eğitim vererek bilinçlendirme amacıyla yapılan bir çalışmadır.	Nitel bir çalışmadır. Verilerin toplanması için ebeveynlere görüşme ve ebeveynlerin bilinçlenmesi amacıyla eğitim uygulanmıştır.	Çocuklarının yaşları 2-4 yaş arası değişen çocuklar ve anneleridir. (Anne, çocuk) Okul merkezli	Bir ebeveynin eksik bilgi ve tutumlarını ölçmek üzere farklı sorular içeren görüşme formu kullanılmıştır.	Araştırmanın sonucunda ebeveynlerin ilk etapta çocuk istismara yönelik bazı konularda eksiklerinin olduğu saptanmış ve bu eksiklikler üzerine hazırlanan eğitim programı ile ebeveynlerin bilgi düzeyleri artırılmış konu ile ilgili bilinçlenmişlerdir.
Özen Altınkaynak ve Akman, 2016 (Okul Öncesi Eğitim)	Ailelere yönelik olarak geliştirilen okuma yazmaya hazırlık programının çocukların okuma yazma becerilerine etkisi incelenmiştir.	Ön test son test kontrol gruplu deneysel desen kullanılmıştır.	Anasınıfına devam eden çocuklar ve bu çocukların aileleridir. (Anne, baba, çocuk) Okul merkezli	Fonolojik Farkındalık Ölçeği, Sözcük ve Yazı Farkındalığı Ölçeği, Türkçe İfade Edici ve Alıcı Dil Becerileri Testi, Frostig Görsel Algı Testi kullanılmıştır.	Aile temelli okuma yazmaya hazırlık programının çocukların alıcı ve ifade edici dil, ses farkındalığı, sözcük ve yazı farkındalığı ile görsel algı becerileri üzerinde olumlu ve uzun süreli etkileri olduğu bulunmuştur.
Biber ve Ural, 2016 (Okul öncesi Eğitim)	Portage Erken Eğitim Programının 5-6 yaş çocuklarının gelişimleri ile aile katılım düzeyleri üzerindeki etkisini incelemek amacıyla yapılan bir çalışmadır.	Ön-test-son-test kontrol grubu modelinin kullanıldığı deneysel bir çalışmadır.	Deney ve kontrol gruplarını 5-6 yaş çocukları ve aileleri oluşturmaktadır. (Anne, baba, çocuk) Ev merkezli ve ev kurum merkezli	Kişisel Bilgi Formu, Portage Gelişim Ölçeği, Aile Katılım Ölçeği kullanılmıştır.	Aileleriyle yaşayan deney ve kontrol gruplarında yer alan 5-6 yaş çocuklarının, Portage Erken Çocukluk Eğitim Programının uygulandığı deney gruplarında son-testte anlamlı farklılık saptanmıştır. Deney gruplarında ailelerin, aile katılımına ilişkin düşünceleri olumlu yönde değişmiştir.

Ana Tema		Çocuk ve Aile Eğitimi Araştırmaları			
Alt Temalar					
Kaynak	Araştırmanın Amacı	Yöntem	Katılımcı ve Özellikleri	Veri Toplama Araçları	Bulgular
Mustul, Turan, Uzuner, 2016 (Özel Eğitim)	Aile eğitimi bağlamında çok ileri dereceli işitme kayıplı çocuğu olan işiten bir annenin etkileşim davranışlarının ve bu davranışların aile eğitimi bağlamında desteklenme biçiminin incelenmesi amaçlanmaktadır.	Eylem araştırması olarak desenlenmiştir	0-3 yaş arasındaki işitme kayıplı çocuklar ve anneleridir. (Anne, çocuk) Araştırma ve uygulama merkezi	Video kayıtları, anneye yapılan görüşmeler, yazarlar arasında yapılan aile eğitimi değerlendirme ve geçerlik güvenilirlik toplantılarının ses kayıtları, aile eğitimi seans planları ve araştırmacı günlükleri veri toplamak amacıyla kullanılmıştır.	Aile eğitimleriyle birlikte annenin etkileşimi destekleyen davranışlarının arttığını, etkileşimi olumsuz etkileyen davranışlarının da azaldığını göstermektedir. Çalışmanın bulgularına dayanarak, anne-çocuk etkileşimine odaklanan aile eğitimi programının bu annede değişmesi hedeflenen etkileşim davranışları üzerinde etkili olduğu belirlenmiştir.
Kınık, Okyay ve Aydoğan, 2016 (Okul öncesi Eğitim)	Okul öncesi dönemde aile katımlı çevre eğitiminin dil gelişimine etkisi incelenmiştir.	Bu araştırmada karma desenli yöntem kullanılmıştır.	Kreşe devam eden 24-36 aylık çocuklar ve aileleri oluşturmuştur. (Anne, baba, çocuk) Okul merkezli	Nicel verilerde çocukların dil gelişimlerini belirlemek için Türkçe Alıcı ve İfade Edici Dil Testi; nitel verilerin elde edilmesinde, "Aile Katılımı Görüşme Formu" ve odak grup görüşme formları kullanılmıştır.	Araştırmanın sonucunda; aile katımlı çevre eğitim programının 24-36 aylık çocuklarda dil gelişimine etkisi olduğu görülmüştür.
Erdoğan, Şimşek, Canbeldek, 2017 (Okul Öncesi Eğitim)	Ev merkezli diyaloga dayalı kitap okumanın 4-5 yaş çocuklarının alıcı ve ifade edici dil gelişimlerine etkisi incelenmektedir	Paralel karma araştırma deseni kullanılmıştır.	Ebeveyn ve 4-5 yaşındaki çocukları katılmıştır. (Anne, baba, çocuk) Ev merkezli	Nicel verilerin toplanmasında Türkçe Erken Dil Gelişimi Testi kullanılmıştır. Nitel veriler ise ebeveynlerle yapılan yarı yapılandırılmış görüşmeler ve 6 hafta boyunca tutulan okuma günlükleri aracılığı ile toplanmıştır.	Araştırmanın sonucunda ev merkezli diyaloga dayalı kitap okumanın çocuklarının dil gelişimlerini olumlu etkilediği saptanmıştır.

Ana Tema	Çocuk ve Aile Eğitimi Araştırmaları				
Alt Temalar					
Kaynak	Araştırmanın Amacı	Yöntem	Katılımcı ve Özellikleri	Veri Toplama Araçları	Bulgular
Akgün, Yılmaz, Arık, 2017 (Okul Öncesi Eğitim, Müze Eğitimi, Müzeler Genel Müdürlüğü)	Okul öncesi dönemdeki çocuklar ve annelerinin müze ortamında birlikte etkinlikler gerçekleştirmeleri ne yönelik olarak bir pilot çalışma gerçekleştirilmesi ve annelerin müze eğitim etkinliğine yönelik değerlendirmelerinin belirlenmesi amaçlanmıştır.	Çalışma üç aşamada gerçekleştirilmiştir. Birinci aşama, “ <i>Müze gezisi öncesi</i> ”; ikinci aşama, “ <i>Müze Gezisi ve Etkinlikler</i> ” ve üçüncü aşama ise yine müze mekânında gerçekleştirilen “müze gezisi sonrası” çalışmadır. Annelere müze çalışmalarıyla ilgili bilgilendirmeler yapılmıştır.	48-60 aylık çocuklar ve anneleri çalışmada yer almıştır. (Anne, çocuk) Müze merkezli	Araştırmacılar tarafından hazırlanan bir anket formu kullanılmıştır.	Annelerin değerlendirmeleri ne göre çalışmanın çocukları ile birlikte eğlenme, öğrenme, iş birliği yapma ve çocuğun liderliğine izin verme yönlerinden yararlı ve öğretici olduğu ifade edilmiştir.
Yaşar Ekici, 2017 (Okul Öncesi Eğitim)	Okul öncesi eğitim kurumlarındaki aile katılım çalışmalarına katılan ve katılmayan ailelerin çocuklarının sosyal beceri ve problem davranışları arasındaki ilişkiyi incelemektir.	İlişkisel tarama modelinde bir araştırmadır.	5-6 yaş grubu çocuk ve ailesinden oluşmuştur (Anne, baba, çocuk) Okul merkezli	Aile Bilgi Formu ve Anaokulu ve Anasınıfı Davranış Ölçeği kullanılmıştır.	Okul öncesi eğitim kurumlarındaki aile katılım çalışmalarına katılan ve katılmayan ailelerin çocuklarının sosyal becerileri ve problem davranışları arasında anlamlı bir ilişki saptanmıştır.

Ana Tema		Çocuk ve Aile Eğitimi Araştırmaları			
Alt Temalar					
Kaynak	Araştırmanın Amacı	Yöntem	Katılımcı ve Özellikleri	Veri Toplama Araçları	Bulgular
Güven ve Temel, 2018 (Okul Öncesi Eğitim)	Aile eğitimi ve aile katılım çalışmalarının etkililiği konusunda ebeveynleri bilinçlendirmek amacı ile yapılmıştır.	Ön test-son test kontrol gruplu desende nicel ve nitel yöntemlerin birarada kullanıldığı karma yöntem uygulanmıştır.	Anasınıflarına devam eden çocukların ebeveynleridir (Anne, baba) Okul merkezli	Nicel veriler Ebeveyn İçin Öğretmen ve Okula Yönelik Görüş Formu, Ebeveyn İçin Aile Katılımını Değerlendirme Formu yolu ile nitel veriler ise, ebeveynlerle yapılan yarı yapılandırılmış görüşmeler ve gözlem yolu ile toplanmıştır.	Deney 1 de yer alan ebeveynlerin, öğretmenlere yönelik görüşlerinde olumlu oldukları ancak okula yönelik görüşlerinde fark olduğu, karşılaştıkları aile katılım etkinliklerinin çeşitliliğinde artış olduğu saptanmıştır. Deney 2 de yer alan ebeveynlerin, öğretmen ve okula yönelik görüşlerinde son test lehine fark olduğu, karşılaştıkları aile katılım etkinliklerinde "Ebeveyn için Aile Katılımını Değerlendirme Formu" unda son test lehine farklılığın olduğu, ancak ebeveynlerle yapılan görüşmeler sonucunda ebeveynlerin aile katılım çalışmaları ve aile eğitimine yönelik herhangi bir çalışma ile karşılaşmadıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Ana Tema	Çocuk ve Aile Eğitimi Araştırmaları				
Alt Temalar					
Kaynak	Araştırmanın Amacı	Yöntem	Katılımcı ve Özellikleri	Veri Toplama Araçları	Bulgular
Boz, Uludağ, Tokuç, 2018 (Okul Öncesi Eğitim)	Aile katılımlı sosyal beceri oyunlarının okul öncesi dönemdeki çocukların sosyal becerilerine etkisini incelemek	Araştırma deneysel desende nicel bir çalışmadır.	60-72 aylık çocuklar aileleridir (Anne, baba, çocuk) Okul merkezli	Demografik bilgi formu ve Anaokulu ve Anasınıfı Davranış Ölçeği” kullanılmıştır.	Deney grubu-1, deney grubu-2 ve kontrol grupları arasında aile katılımlı sosyal beceri oyunlarının oynandığı deney grubu-2 lehine anlamlı bir fark bulunmuştur.
Ceylan ve Yiğitalp 2018 (Çocuk Bakımı ve Gençlik Hizmetleri Bölümü Okul Öncesi Eğitim)	Bu çalışmada, sosyal beceri eğitiminin çocukların sosyal becerileri üzerindeki etkisi araştırılmıştır.	Ön test - son test -kalıcılık testi – kontrol gruplu yarı deneysel yöntem kullanılmıştır.	Okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 5 yaş grubundaki çocuklar ve aileleridir. (Anne, baba, çocuk) Ev merkezli ve okul merkezli	Okul Öncesi Sosyal Beceri Değerlendirme (OSBED) Ölçeği kullanılmıştır.	Sosyal beceri eğitimi uygulamalarının sonrasında, deney grubundaki çocukların sosyal beceri ölçeği toplam puanlarının ve alt boyutlardaki puanlarının kontrol grubundaki çocuklardan son test ve kalıcılık testlerinde anlamlı olarak yüksek olduğu bulunmuştur. Ayrıca, kalıcılık testinde gruplar arasındaki farkın devam ettiği gözlemlenmiştir.
Topcu ve Nazlı, 2018 (Uzman Psikolog, Psikolojik danışmanlık ve Rehberlik)	Veli oryantasyon programının okul öncesi öğrencilerinin okula uyumu üzerindeki etkisinin incelenmesidir.	Ön-test son-test, deney ve kontrol gruplu deneysel bir çalışmadır.	Çalışma grubunu veliler ve 5-6 yaş aralığındaki çocuklardır. (Anne, baba) Okul merkezli	5-6 Yaş Çocukları İçin Okula Uyum Öğretmen Değerlendirme Ölçeği kullanılmıştır.	Veli Oryantasyon Programının okul öncesi öğrencilerinin okuldan kaçınma düzeylerini azaltmada bir etkisinin olmadığı ancak okula uyum, işbirlikli katılım, kendi kendini yönetme ve okulu sevme düzeylerini anlamlı bir şekilde artırdığı bulunmuştur.

Ana Tema	Çocuk ve Aile Eğitimi Araştırmaları				
Alt Temalar					
Kaynak	Araştırmanın Amacı	Yöntem	Katılımcı ve Özellikleri	Veri Toplama Araçları	Bulgular
Atan ve Buluş, 2018 (Okul Öncesi Eğitim)	Ebeveynlere uygulanan bir Aile İletişim Becerileri Psiko eğitim Programı'nın 5-6 yaş çocukların	Ön test – son test kontrol gruplu yarı deneysel desen kullanılmıştır.	Çalışmaya ebeveynler ve 5-6 yaş çocukları katılmıştır. (Anne, baba)	Etkili İletişim Becerileri ve Sosyal Yetkinlik ve Davranış Değerlendirme-30	Deney grubu çocuklarının sosyal duygusal uyumunun sosyal yetkinlik ve anksiyete-içe

	sosyal duygusal uyumuna etkisi incelenmiştir.		Okul merkezli	Ölçekleri kullanılmıştır.	dönüklük alt boyutlarında psikoeğitim programı sonrasında olumlu yönde değişim olduğu, ancak sosyal duygusal uyumun kızgınlık-saldırganlık test puanlarında anlamlı bir fark olmadığı; kontrol grubu çocuklarının anksiyete-içe dönüklük ve kızgınlık-saldırganlık alt boyutlarında anlamlı bir değişim olmadığı, ancak sosyal yetkinlik alt boyutu puan ortalamasında azalma olduğu; deney grubu çocuklarının sosyal duygusal uyum puan ortalamasının kontrol grubundan anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu görülmüştür.
Polat ve Özkabak Yıldız, 2018 (Okul öncesi Eğitim)	5-6 yaş grubu için geliştirilen Aile Katılımlı Farklılıklara Saygı Programının çocukların farklılıklara saygı düzeyine etkisini incelemektir.	Ön Test- Son Test Kontrol Gruplu Desen kullanılmıştır.	Çalışmaya 5-6 yaş grubu çocuklar ve aileleri katılmıştır. (Anne, baba, çocuk) Ev ve okul merkezli	Farklılıklara Saygı Ölçeği kullanılmıştır.	5-6 Yaş Grubu İçin Geliştirilen Aile Katılımlı Farklılıklara Saygı Programının” çocukların farklılıklara saygı düzeyini olumlu yönde etkilediği belirlenmiştir.

Ana Tema					
Çocuk ve Aile Eğitimi Araştırmaları					
Alt Temalar					
Kaynak	Araştırmanın Amacı	Yöntem	Katılımcı ve Özellikleri	Veri Toplama Araçları	Bulgular
Selimoğlu ve Özdemir, 2018 (Özel Eğitim)	ETEÇOM Programı'nın, OSB'li çocukların sosyal etkileşim becerileri üzerindeki etkisini incelemektir.	ETEÇOM Programı'nın çocuk katılımcıların sosyal etkileşim becerilerine etkisi uygulama öncesi, sırası ve sonrası gözleme dayalı veriler yoluyla	Birinci katılımcı çocuk, çalışmaya başladığı tarih itibariyle 6 yaşında, İkinci katılımcı çocuk, çalışmaya başladığı tarih itibariyle 4 yaşında,	Videolar ve kayıt formları analizi.	Çocukların sosyal etkileşim becerilerinde ilerlemeler gösterdikleri belirlenmiştir.

		toplanmıştır. Bu araştırmada tek denekli deneysel desenlerden çoklu başlama düzeyi deseni uygulanmıştır.	Üçüncü katılımcı çocuk, çalışmaya başladığı tarih itibarıyla 3 yaş 2 aylıktır. Özel eğitim ve rehabilitasyon merkezi Uygulama ve Araştırma Merkezi Anne-çocuk		
--	--	--	---	--	--

2015-2018 yılları arasında aile katımlı eğitim programlarıyla ilgili yapılan makalelerin yüzdeleri incelendiğinde konuya göre dağılım sosyal beceri (%37.29), ilkokula hazırlık ve uyum (%17.65), özel eğitim (% 11.76), aile katılımına destek (% 5.88), genel çocuk gelişimi (% 11.76), dil gelişimi (% 11.76), çocuk istismarı (% 5.88) olduğu belirlenmiştir. Yıllara göre dağılım incelendiğinde 2015 yılında aile katımlı eğitim programlarıyla ilgili makalelerin (% 17.65), 2016 yılında (% 23.53), 2017 yılında (%17.65), 2018 yılında (%41.18) olarak yapıldığı belirlenmiştir. Aile katımlı eğitim programlarıyla ilgili makalelerde kullanılan yöntemlere göre yüzdeler dağılıma bakıldığında ise deneysel makalelerin (%70.58), nitel yöntemle yapılan makalelerin (%11.77), karma yöntemle yapılan makalelerin (%11.77), betimleyici yöntemle yapılan makalelerin (%5.88) olduğu saptanmıştır. Makalelerde geliştirilen eğitim programlarının konularına bakıldığında en çok sosyal beceri en az çocuk istismarı konularının çalışıldığı görülmektedir. Yıl olarak bakıldığında en çok 2018 yılında, en az 2015 ve 2017 yılında makale olarak çalışıldığı belirlenmiştir. Makalelerde kullanılan yöntem açısından en çok deneysel yöntemin en az betimleyici yöntemin kullanıldığı söylenebilir. Araştırmacıların bilim alanlarına göre ise en çok okul öncesi (%54.16), ikinci sırada özel eğitim (%12.5), üçüncü sırada (%8.33) çocuk gelişimi bilim alanlarından makale üretildiği belirlenmiştir. Makalelerde program katılımcılarına hedef gruplar olarak bakıldığında anne-baba-çocuk (%56.25), anne-çocuk (%31.25) ve anne-baba (%12.5) gruplandırıldığı görülmektedir. Makalelerde program uygulama merkezi gruplarına bakıldığında birinci sırada okul merkezli (%61.54), ikinci sırada ev ve okul merkezli (%23.08), üçüncü sırada ev merkezli (%15.38) uygulamaların yapıldığı görülmektedir. Tablo 2’de aile katımlı eğitim programıyla ilgili tezler yer almaktadır.

Tablo 2 Aile Katımlı Eğitim Programıyla İlgili Tezler

Ana Tema	Çocuk ve Aile Eğitimi Araştırmaları				
Alt Temalar					
Kaynak	Araştırmanın Amacı	Yöntem	Katılımcı ve Özellikleri	Veri Toplama Araçları	Bulgular
Karakuzu, 2015 (Yüksek Lisans Tezi) (Okul Öncesi Eğitim)	Ebeveyn Destekli İlkokula Hazırlık Programı’nın çocukların ilkokula hazır bulunuşluklarına etkisini belirlemektir.	Öntest sontest kontrol gruplu yarı deneysel desen kullanılmıştır	Okul öncesi eğitim alan çocuklar ve ebeveynleri dir. (Anne) Ev merkezli	Marmara İlköğretime Hazır Oluş Ölçeği ve katılımcıların demografik bilgilerini elde etmek amacıyla hazırlanan Genel Bilgi Formu ile toplanmıştır.	Araştırmanın bulguları, Ebeveyn Destekli İlkokula Hazırlık Programı’nın çocukların ilkokula hazır bulunuşlukları üzerinde etkili olduğunu göstermektedir.
Göktaş, 2015	4-5 yaş çocukları için hazırlanan Aile Katılımı ve	Ön test – son test ve izleme testi kontrol	Çocukların yaşları 4-5’tir.	Kişisel Bilgi Formu, Çocuk Ana-Baba İlişki	Deney Grubu3; Sosyal Beceri Eğitim Programı’nın Deney

(Yüksek Lisans Tezi) (Okul Öncesi Eğitim)	Sosyal Beceri Eğitim Programlarının tek başına ve birlikte 4-5 yaş çocuklarının sosyal becerileri ve anne-çocuk ilişkileri üzerindeki etkisinin incelenmesidir.	gruplu yarı deneysel model kullanılmıştır.	Çocukların anne ve babaları da katılmıştır. (Anne, baba, çocuk) Ev ve okul merkezli)	Ölçeği (Anne Formu) , Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği ile toplanmıştır.	Grubu2; Aile Katılımı Etkinlikleri'nin Deneysel Grubu1'deki 4-5 yaş çocuklarının sosyal becerileri üzerinde anlamlı düzeyde etkisi olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Üç deney grubu içerisinde sosyal beceri puan ortalamasında en yüksek düzeyde artışın olduğu grup, Aile Katımlı Sosyal Beceri Eğitim Programı'nın uygulandığı Deneysel Grubu3 olarak belirlenmiştir. Deneysel grupları içerisinde sosyal beceri puan artışında ikinci sırada Deneysel Grubu2, son sırada ise Deneysel Grubu1 yer almıştır. Aile Katımlı Sosyal Beceri Eğitim Programı'nın, Deneysel Grubu1, Deneysel Grubu2 ve Deneysel Grubu 3'teki 4-5 yaş çocuklarının anneleri ile ilişkileri üzerinde anlamlı düzeyde etkisi olduğu ortaya konulmuştur. Üç deney grubu içerisinde anne çocuk ilişkisi puan ortalamasında en yüksek düzeyde artışın Aile Katımlı Sosyal Beceri Eğitim Programı'nın uygulandığı Deneysel Grubu3'de gerçekleştiği belirlenmiştir. Anne-çocuk ilişkisinin çocukların sosyal becerileri üzerindeki yordayıcı etkisi incelendiğinde Deneysel Grubu 1'in ön test ölçümünde ve Kontrol Grubu'nun son test ölçümünde anne-çocuk ilişkisinin çocukların sosyal becerilerini yordadığı görülmektedir. Tüm alt problemlerde kontrol grubunda anlamlı bir farklılık görülmemiştir.
Üstübal, 2015	Okul öncesi eğitim kurumlarında	Ön ve son test, kontrol gruplu	Bir anasınıfının anneleridir.	Kişisel Bilgi Formu, İhtiyaç Belirleme Formu,	"Anne Katılım Programı" uygulama sonrası Aile-

<p>(Yüksek Lisans Tezi) (Çocuk Gelişimi ve Eğitimi)</p>	<p>uygulanan aile katılım çalışmalarının aile-öğretmen arasındaki iletişim ve işbirliğine etkisini incelemek amacıyla yapılmıştır.</p>	<p>deneysel desenle yapılmıştır.</p>	<p>(Anne) Okul ve ev merkezli</p>	<p>Aile-Öğretmen İletişim ve İşbirliği Ölçeği ile toplanmıştır.</p>	<p>Öğretmen İletişim ve İşbirliği Ölçeği' nin tüm alt boyutlarında ve toplamda deney ve kontrol grubu son test puanları, deney grubu ön ve son test puanları arasında deney grubu lehine anlamlı fark saptanmıştır. kontrol grubu annelerin "Aile-Öğretmen İletişim ve İşbirliği Ölçeği"nin tüm alt boyut ve toplam puanları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Deney ve kontrol grubu annelerin yaş, öğrenim durumu ve çalışma durumuna göre "Aile-Öğretmen İletişim ve İşbirliği Ölçeği"nin tüm alt boyut ve toplam puanları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır.</p>
<p>Özgündüz, 2015 (Yüksek Lisans Tezi) (Aile Danışmanlığı ve Eğitimi)</p>	<p>Baba katılımı eğitimi programının baba katılımına ve okul öncesi çocukların sosyal becerilerine etkisini incelemektir.</p>	<p>Ön test son test kontrol gruplu desen kullanılmıştır.</p>	<p>Araştırma grubunu baba ve okul öncesi dönem çocuklarıdır. (Baba) Okul merkezli</p>	<p>Araştırma verileri Baba Katılım Ölçeği ve Demografik Bilgi Formu ile Sosyal Becerileri değerlendirme Formu ile toplanmıştır.</p>	<p>Deney grubunun baba katılım tüm alt boyutlarında ve çocukların sosyal becerileri açısından çekingenlik ve uyum alt boyutlarında anlamlı fark çıkmıştır. İletişim boyutunda anlamlı fark çıkmamıştır.</p>

Ana Tema		Çocuk ve Aile Eğitimi Araştırmaları			
Alt Temalar					
Kaynak	Araştırmanın Amacı	Yöntem	Katılımcı ve Özellikleri	Veri Toplama Araçları	Bulgular
Aktaş, 2016 (Doktora Tezi) (Sağlık Bilimleri)	Okul öncesi çağ çocukları için aile katımlı beslenme eğitimi modeli geliştirmek ve çocukların beslenme bilgi ve davranışları üzerine etkisini değerlendirmek amaçlanmıştır.	Aile Katılım Grubu (AKG) (2 Sınıf): Beslenme eğitimine aile katılımının sağlandığı grup Eğitim Grubu (EG) (1 sınıf): Beslenme eğitiminin verildiği grup Kontrol Grubu (KG) (2 sınıf): Herhangi bir eğitimin vermediği grup	Devlete bağlı bir anaokuldan çocuklar ve aileleri katılmıştır (Anne,baba) Ev ve Okul merkezli	Çocuk Antropometrik Ölçüm Değerlendirme Formu kullanılmıştır.	Okul öncesi dönemde sağlıklı beslenme alışkanlıklarının gelişimi için uygulanacak beslenme eğitim programlarına aile katılımının sağlanması eğitimin etkinliğini artırabileceği belirlenmiştir.
Musulğüme, 2016 (Yüksek Lisans Tezi) (Okul Öncesi Eğitimi)	5-6 yaş grubu çocukları olan ebeveynlere uygulanan dil gelişimini destekleyici ebeveyn eğitim programının çocukların dil gelişimine olan etkisini incelemektir.	Öntest-sontest kontrol gruplu desen kullanılmıştır.	Anasınıfları na devam eden 5-6 yaş (60-72 ay) arasındaki çocuklar ve ebeveynlerdir (Anne, baba) Ev ve okul merkezli	“TEDİL” ve “Peabody Resim-Kelime Testi” kullanılarak ölçülmüştür.	5-6 yaş (60-72 ay) grubu çocuklarının ebeveynlerine uygulanan DDEEP’ in çocukların alıcı ve ifade edici dil gelişiminde artış meydana getirdiğini göstermektedir. DDEEP uygulanan deney grubu çocukları ile kontrol grubundaki çocukların dil gelişim puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklar saptanmıştır. Çalışma DDEEP ile eğitilen ebeveynlerin çocukları ile yaptıkları etkinliklerin çocukların dil gelişimleri üzerindeki olumlu etkisini ortaya koymaktadır.
Erol, 2016 (Yüksek Lisans Tezi) (Okul Öncesi Eğitimi)	5-6 yaş çocuklarının çevreye yönelik farkındalık ve tutumlarında proje yaklaşımına dayanan aile katımlı çevre eğitimi programının etkisinin incelenmesidir.	Ön test, son test ve izleme testi kontrol gruplu yarı deneysel desen kullanılmıştır.	5-6 yaş çocukları, bu çocukların anne ve babalarıdır. (Anne, baba, çocuk) Ev ve okul merkezli	Kişisel Bilgi Formu, Çocuklara Yönelik Çevre Tutum Ölçeği Okul Öncesi Çocukları İçin Çevre Farkındalık ve Tutum Ölçeği ve Çevre Tutum Ölçeği aracılığıyla elde edilmiştir.	Deney Grubu 1, Proje Yaklaşımına Dayanan Çevre Eğitimi Programının Deney Grubu 2 ve Çevre Eğitimi Aile Katılımı Etkinliklerinin Deney Grubu 3’ deki 5-6 yaş çocuklarının çevreye yönelik farkındalık ve tutumları üzerinde pozitif yönde anlamlı derecede etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Üç deney grubu içerisinde çevresel farkındalık ve tutum puan ortalamasında en

					<p>yüksek düzeyde artışın olduğu grup, Deneş Grubu 1 olarak belirlenmiştir. Deneş grupları içerisinde çevresel farkındalık ve tutum puan artışında ikinci sırada Deneş Grubu 2, son sırada ise Deneş Grubu 3 yer almıştır. Kontrol grubunda yer alan çocukların ön test, son test ve izleme testi ölçümlerinde çevreye yönelik farkındalık ve tutum puanlarına ilişkin anlamlı farklılık bulunmazken, çevreye yönelik farkındalık son test puanları ile izleme testi arasında son test puanları lehine anlamlı farklılığın olduğu belirlenmiştir.</p>
<p>Uzun, 2016 (Doktora Tezi) (Çocuk gelişimi ve eğitimi)</p>	<p>Anaokuluna devam eden çocuğu bulunan babalara uygulanan Baba Eğitim Programı'nın baba -çocuk ilişkisine ve anaokuluna devam eden çocukların sosyal becerilerine etkisinin incelenmesi amaçlanmıştır.</p>	<p>Ön test-son test-kalıcılık testi kontrol gruplu deneşsel desende yapılmıştır.</p>	<p>Çocukları anaokuluna devam eden babalar, dahil edilmiştir. (Baba) Okul merkezli</p>	<p>Çocuk Ebeveyn İlişki Ölçeği, Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği kullanılmıştır.</p>	<p>Uygulanan eğitim programı sonrasında deneş ve kontrol grubundaki babaların çocuklarıyla ilişki düzeylerinde ve çocukların sosyal beceri düzeylerinde anlamlı düzeyde farklılık olduğu belirlenmiştir. Deneş grubundaki babaların ve çocuklarının son test ve kalıcılık testi puan ortalamaları arasında farklılığın anlamlı olmadığı ve Baba Eğitim Programı'nın etkisinin devam ettiği görülmüştür</p>

Ana Tema		Çocuk ve Aile Eğitimi Araştırmaları			
Alt Temalar					
Kaynak	Araştırmanın Amacı	Yöntem	Katılımcı ve Özellikleri	Veri Toplama Araçları	Bulgular
Çetinkaya, 2017 (Yüksek Lisans Tezi) (Okul Öncesi Eğitimi)	Bu araştırma; okul öncesi eğitim kurumuna devam eden 4-6 yaş grubu çocuğa sahip annelerin çocuklarının evde ve okuldaki gelişimlerini desteklemeye ilişkin bilgi düzeylerinin öğretmen ve ebeveyn görüşleri doğrultusunda belirlenerek, bir aile katılım programı önerisinin hazırlanması amacıyla yapılmıştır.	Nitel araştırma desenlerinden temel yorumlayıcı nitel araştırma deseninin kullanılmıştır.	Okul öncesi öğretmeni ve aile katılımının uygulandığı anasınıfında gönüllü olan velilerinden anneleridir. (Anne, öğretmen) Ev ve okul merkezli	Araştırma verileri, öğretmenlerle yapılan bireysel görüşmeler ve annelerle yapılan odak grup görüşmeleri ile elde edilmiştir.	Araştırma verileri doğrultusunda beş konu başlığı belirlenmiş ve bu konu başlıklarına ait kazanım göstergeler oluşturulmuştur. Hazırlanan program önerisinde kazanım göstergelere uygun olarak yazılan etkinlikler; grup toplantıları, sınıf dışı etkinlikler, sınıf içi etkinlikler ve hem sınıfta hem evde gerçekleştirilebilecek etkinlikler şeklinde sınıflandırılmıştır.
Yılmaz, 2017 (Yüksek Lisans Tezi) (Fen Bilgisi Eğitimi)	Aile Katılımlı Fen Etkinliklerinin 5-6 Yaş Grubu Çocukların Bilimsel Süreç Becerilerine ve Bilime Karşı Tutumlarına Etkisinin incelenmesidir.	Karma araştırma yöntemi olarak gömülü karma model kullanılmıştır.	Anasınıfları na devam eden 5-6 yaş grubu çocuklar ve velileri ile çalışılmıştır. (Anne, çocuk) Okul merkezli	Okul Öncesi Bilimsel Süreç Becerileri Ölçeği, Genel Bilgi Formu, “Çocuklar ile Görüşme Soruları”, “Öğretmen Görüşme Soruları” ve “Veli Görüşme Soruları”nın yanında gözlem yöntemi de kullanılmıştır.	Aile katılımlı fen etkinliklerinin deney grubu çocuklarının bilime karşı tutumlarını pozitif yönde etkilediği ve aile katılımlı fen etkinlikleri uygulanan deney grubu çocuklarının bilimsel süreç becerilerinin MEB 2013 okul öncesi eğitim programına devam eden kontrol grubu çocuklarınınkine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır.
Bedel, 2017 (Yüksek Lisans Tezi) (Çocuk gelişimi ve eğitimi)	Anne eğitimi programının özel gereksinimli çocukların annelerinin çocuk yetiştirme tutumlarına ve çocuklarıyla ilişkisine etkisinin olup olmadığını belirlemektir.	Yarı deneme modeli içerisinde yer alan eşitlenmemiş kontrol gruplu bir çalışmadır.	Anaokulları na devam eden 60 özel gereksinimli çocukların anneleridir. (Anne) Ev ve okul merkezli	Çocuk Yetiştirme Tutum Ölçeği, Çocuk Anababa İlişki Ölçeği, Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır.	Anne eğitiminin deneme grubunda yer alan annelerin demokratik tutumlarının artmasında, otoriter tutumlarının azalmasında ve anne çocuk ilişkisinin artmasında anlamlı etkisinin olduğu sonucu elde edilmiştir. Buna karşın, annelerin koruyucu tutum ve aşırı hoşgörülü tutumları üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığı sonucu elde edilmiştir Deneme ve kontrol grubu ön test son test

					fark puanları karşılaştırmasında “otoriter tutum” ve “anne çocuk ilişkisi”nde deneme grubu lehine anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır. Buna karşın, “demokratik tutum”, “koruyucu tutum” ve “aşırı hoşgörülü tutum” boyutlarında deneme ve kontrol grubu arasında anlamlı düzeyde fark olmadığı sonucu elde edilmiştir. Kontrol grubunda anlamlı fark bulunamamıştır.
Tutuk, 2018 (Yüksek Lisans Tezi) (Özel Eğitim)	Bu çalışmada, özel özel eğitim ve rehabilitasyon merkezine devam eden okul öncesi yaştaki özel gereksinimli bir çocuğa sunulan destek hizmet sürecine aile katılımının incelenmesi amaçlanmıştır.	Tek durum çalışması olarak desenlenmiştir	Okul öncesi yaşta işitme kayıplı bir öğrenci, öğrencinin bireysel eğitim öğretmeni, ailesi ve ÖERM’in eğitim koordinatörüdür. Özel eğitim ve rehabilitasyon merkezi (Çocuk, ailesi, öğretmeni ve kurum yöneticisi)	Gözlemler, yarı-yapılandırılmış ve yapılandırılmamış görüşmeler, belgeler, araştırmacı günlüğü ve katılımcı bilgi formu ile toplanmıştır.	Destek hizmet sürecinde RAM raporu ve veli beklentisinin öğrenci performansı ile uyumunun kaynağın sorunların planlamayı olumsuz etkilediği ortaya konmuştur. Süreçte aile katılım çalışmalarının ders sonu veli bilgilendirme görüşmeleri ve veli bilgilendirme notu paylaşımları ile sınırlı olduğu görülmüştür.

Çocuk ve Aile Eğitimi Araştırmaları					
Alt Temalar					
Kaynak	Araştırmanın Amacı	Yöntem	Katılımcı ve Özellikleri	Veri Toplama Araçları	Bulgular
Güneş, 2018 (Yüksek Lisans Tezi) (Okul Öncesi Eğitim)	Erken çocukluk eğitiminde pedagojik dokümantasyonun aile katılımına katkısı incelenmiştir.	Müdahale çalışması olup nitel araştırma tekniklerinin birarada kullanıldığı eylem araştırması şeklindedir.	60-72 aylık çocuklar ve aileleridir. (Anne, baba çocuk) Ev ve okul merkezli	Görüşme, Doküman İnceleme, Pedagojik dokümantasyon aracılığıyla oluşturulan dokümanlar kullanılmıştır.	Pedagojik dokümantasyon sürecinin aile katılımına olumlu katkı sağladığı sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmada pedagojik dokümantasyon sürecinde uygulanan panel, bülten ve portfolyolar aracılığıyla öğrenme sürecinin görünür kılındığı ve katılımcı ailelerin erken çocukluk eğitimi ile

					<p>İlgili daha ayrıntılı bilgi sahibi oldukları ortaya çıkmıştır. Aynı zamanda aileler pedagojik dokümantasyon araçları sayesinde, çocuklara hangi konunun nasıl verildiği ile ilgili ayrıntılı bilgi sahibi olabildiklerini ve evde çocuklarıyla nasıl ilgilenebilecekleriyle ilgili bilgi sahibi olduklarını belirtmişlerdir. Aileler, pedagojik dokümantasyon aracılığıyla çocukların evde okul ile ilgili daha çok paylaşımında bulduklarını ifade etmişlerdir. Ailelerin araştırma sürecinde öğretmen ile bireysel görüşme taleplerinde artış olduğu, çocuk hakkında iş birliği yapmak ve bilgi almak için öğretmen ile daha çok bireysel görüşmede buldukları ortaya çıkmıştır. Pedagojik dokümantasyon aracılığıyla ailelerin çocuklarıyla ilgili öğrenmek istedikleri bilgiler incelendiğinde ise süreç sonrasında çocuğun ilgi ve yetenekleri ile ilgili daha çok bilgi edinmek istedikleri ortaya çıkmıştır. Ayrıca ailelerin sadece sınıfta etkinlik yapma olarak ifade ettikleri aile katılımı ile ilgili daha çeşitli tanımlamalar yapmaya başladıkları sonucuna ulaşılmıştır.</p>
--	--	--	--	--	---

2015-2018 yılları arasında aile katımlı eğitim programlarıyla ilgili yapılan tezlerin yüzdeleri incelendiğinde konuya göre dağılımın sosyal beceri (%23.07), ilkökula hazırlık ve uyum (% 7.69), özel eğitim (% 15.38), aile katılımına destek (% 23.07), dil gelişimi (% 7.69), çevre farkındalığı (% 7.69), sağlıklı beslenme (%7.69), bilimsel süreç becerileri (%7.69) olduğu belirlenmiştir. Yıllara göre dağılım incelendiğinde 2015 yılında aile katımlı eğitim programlarıyla ilgili tezlerin (% 30.75), 2016 yılında (% 30.75), 2017 yılında (%23.07), 2018 yılında (%15.38) olarak yapıldığı belirlenmiştir. Aile katımlı eğitim programlarıyla ilgili

tezlerde kullanılan yöntemlere göre yüzdelik dağılıma bakıldığında ise deneysel tezlerin (% 69.23), nitel yöntemle yapılan tezlerin (%23.07), karma yöntemle yapılan makalelerin (% 7.69) olduğu saptanmıştır. Tezlerde geliştirilen eğitim programlarının konularına bakıldığında en çok sosyal beceri en az çevre farkındalığı, sağlıklı beslenme, bilimsel süreç becerileri konularının çalışıldığı görülmektedir. Yıl olarak bakıldığında en çok 2015 ve 2016 yıllarında, en az 2018 yılında tez olarak çalışıldığı belirlenmiştir. Tezlerde kullanılan yöntem açısından en çok deneysel yöntemin en az karma yöntemin kullanıldığı söylenebilir. Araştırmacıların bilim alanlarına göre ise en çok okul öncesi eğitimin (%46.15), ikinci sırada çocuk gelişimi ve eğitimin (%23.08), üçüncü sırayı diğer bilim alanlarının eşit düzeyde paylaşarak tez ürettiği belirlenmiştir. Tezlerde program katılımcılarına hedef gruplar olarak bakıldığında birinci sırada anne-baba (%25), anne (%25) ile anne-baba-çocuk (%25), ikinci sırada baba (%16.66), üçüncü sırada anne-çocuk (%8.33) ile anne-baba-çocuk-öğretmen-yönetici (%8.33) olarak gruplandırıldığı görülmektedir. Tezlerde program uygulama merkezi gruplarına bakıldığında birinci sırada ev ve okul merkezli (%61.54) ikinci sırada okul merkezli (%23.08), üçüncü sırada ev merkezli (%7.69) uygulamaların yapıldığı görülmektedir. Ayrıca aile katımlı eğitim programlarının yüksek lisans tezi (%84.61) olarak doktora tezine (%15.38) göre daha çok çalışıldığı söylenebilir.

SONUÇ TARTIŞMA ve ÖNERİLER

Bu çalışmada 2015-2018 yılları arasında Türkiye’de 2-6 yaş dönemi çocuğa sahip ebeveynler için geliştirilen aile katımlı eğitim programlarıyla ilişkili araştırmalar incelenmiştir. Bu kapsamda Türkiye’de gerçekleştirilmiş 11 yüksek lisans ve 2 doktora tezine ve 17 makaleye ulaşılmış ve tezler ile makaleler olmak üzere iki kategoride toplanmıştır. Bu araştırmalarda Türkiye’de aile katımlı eğitim programlarında anne, baba, anne-baba, anne-çocuk, baba-çocuk, anne-baba-çocuk, öğretmen ile çalışılmıştır. Ülkemizde aile katılımının bir parçası olarak düşünülebilecek büyükbaba ve büyükannelerin dahil edildiği araştırmalara pek rastlanmamaktadır. Oysaki günümüzde çalışan annelerin sayısının artmasıyla beraber okuldan sonraki zamanlarının bir bölümünü büyükbaba ve büyükanneleri ile geçirmektedirler. Bu durum evde sağlanan eğitimin bütünselliği açısından önem taşıyan bir konudur. Aile eğitiminde çocuğa bakım sağlayan diğer aile üyelerinin aile eğitimine katılmaları ve desteklenmeleri gerekmektedir (Myers, 1996).

Gerçekleştirilen araştırmalarda yoğun olarak çocuk ve aileye birlikte uygulanan program yaklaşımlarının kullanıldığı sadece aileye uygulanan program yaklaşımının daha az tercih edildiği görülmektedir. Çocuk ve aileye birlikte uygulanan program yaklaşımlarının daha etkili sonuçlar vereceği için daha yoğun bir biçimde kullanıldığı düşünülmektedir. Araştırma sonuçları çocuk ve aileye birlikte uygulanan program yaklaşımlarının aile katılımını arttırdığını ve çocuk ve ailede olumlu yönde değişiklikler yarattığını göstermektedir (Erkan, 2013). Katılımcı olarak öğretmenlerin de yer aldığı aileyle birlikte uygulanan program yaklaşımlarına daha az yer verildiği görülmektedir. Oysa birçok uluslararası programda aile öğretmen işbirliğine önem verilmektedir (Temel, Aksoy, Kurtulmuş, 2013).

Bu çalışma kapsamında incelenen araştırmalarda uygulanan programların daha çok ev ve okul merkezli ile okul merkezli çalışmalar olduğu, ev merkezli eğitimin etkililiğini inceleyen araştırmaların çok daha az çalışıldığı saptanmıştır. Aynı programın ev merkezli ve okul merkezli uygulandığı çalışmaların etkililiğinin karşılaştırmalı çalışıldığı araştırmalara ihtiyaç olduğu düşünülmektedir. Ülkemizde aile ve çocuğun ihtiyaçlarına göre kurum merkezli erken çocukluk eğitim programları daha yaygındır (Temel, Aksoy, Kurtulmuş, 2013).

Bu çalışmada incelenen tezlerde geliştirilen aile katımlı eğitim programlarıyla ilişkili araştırmaların yüksek lisans düzeyinde daha çok yapıldığı, doktora düzeyinde daha az çalışmanın olduğu belirlenmiştir. Bu durum yüksek lisans düzeyinde daha fazla sayıda eğitim alan öğrenci olmasıyla ilişkili olduğu söylenebilir.

İncelenen araştırmalarda yöntem olarak en fazla deneysel desen kullanıldığı, karma desenin kullanıldığı çalışmaların az olduğu belirlenmiştir. Aile katımlı eğitim programlarının etkililiğini belirlemek için deneysel yöntemlerin kullanılması yaygın bir yaklaşımdır. Ancak karma yöntemle nicel verilerin yanında nitel verileri de toplamak daha ayrıntılı bilgilere ulaşmak için oldukça yararlı olacaktır. Karma desenli yöntem, bir araştırma deseninin güçlendirilmesini sağlayan temel yollardan biridir. Karma desenli yöntemde araştırmacının yapmış olduğu araştırmanın bir aşamasında ya da araştırma süreçlerinin iki ya da daha fazla aşaması boyunca hem nicel hem de nitel araştırma yöntemlerini birlikte kullanılması olarak ifade edilmektedir. Araştırmada ölçek gibi nicel araçların yanında, görüşme ve gözlem kayıtlarının incelenmesi gibi nitel yöntemlerden yararlanılması ve daha sonra verilerin birbirini destekleyip desteklemediğinin incelenmesi önemlidir (Kınık, Okyay ve Aydoğan, 2016).

Türkiye’de 2015-2018 yılları arasında gerçekleştirilen 30 araştırmada 52 araştırmacı görev almıştır. Çalıştıkları ve lisansüstü eğitim aldıkları alanlar açısından bakıldığında araştırmacıların en çok okul öncesi eğitimi anabilim dalından oldukları belirlenmiştir. Bu bilim alanını çocuk gelişimi ve özel eğitim alanları takip etmektedir. Bu araştırmanın ön koşullarında yer alan araştırmaya katılan ebeveynlerin çocuklarının 2-6 yaş aralığında olması ön koşulunun analizi yapılan araştırmaların daha çok okul öncesi eğitimi anabilim dalından olmasının nedeni olarak düşünülmektedir. Ayrıca erken çocukluk döneminde aile katılım çalışmalarının çocukların gelişimlerinde ve başarılarında önemli role sahip olmasının (Temel, Aksoy, Kurtulmuş, 2013) okul öncesi, çocuk gelişimi ve özel eğitim bilim alanlarında yoğun olarak çalışılmış olmasını etkilediği düşünülmektedir.

Bu çalışma kapsamında incelenen araştırmalarda en yaygın olarak aile katımlı eğitim programlarının sosyal beceri gelişimine etkisinin incelendiği görülmektedir. Çevre farkındalığı, sağlıklı beslenme, bilimsel süreç becerileri, çocuk istismarı gibi konuların daha az çalışıldığı dikkati çekmektedir. Aile katılımı çalışmalarının doğal yapısının iletişimi ve empatiyi destekler nitelikte olması sosyal becerinin gelişimini daha kolay geliştirebileceği için yaygın olarak araştırılmasının bir nedeni olabilir. Aile katılım programlarının çocukların başarılarında ve sosyalleşmesinde etkili olduğu belirlenmiştir. Araştırılmış olan diğer konular gibi farklı konu alanlarında çalışmalar yapmak alanyazına katkı sağlayacaktır.

Bu çalışma 2015-2018 yılları arasında 2-6 yaş dönemi çocuğa sahip ebeveynler için geliştirilen aile katımlı eğitim programları konusunda ülkemizdeki durumu yansıttığı ve yapılmış olan araştırmalar arasındaki farkı gösterdiği için önemlidir. Ortaya konulan bu durumun aile katımlı eğitim programları konusunda çalışan araştırmacılara katkı sağlaması beklenmektedir. Ayrıca incelenen aile katımlı eğitim programları araştırmalarının 2-6 yaş dönemi çocuklarla çalışan öğretmenlerin uygulama bilgisini geliştirebileceği düşünülmektedir.

Öneriler

- Aile eğitim programının ev merkezli ve okul merkezli uygulandığı çalışmaların etkililiğinin karşılaştırmalı çalışıldığı araştırmalar yapılmalıdır.
- Aile katılımlı eğitim programlarıyla yapılan araştırmaların etkililiğini değerlendirirken hem nicel hem de nitel yöntemlerden faydalanmak daha kapsamlı sonuçlara ulaşılmasını sağlayacaktır.
- Aile eğitim programlarında sosyal beceriler dışında farklı konu alanlarında yapılan çalışmaların sayısını arttırmak alanyazına katkı sağlayacaktır.
- Bu alanda yapılacak başka çalışmalarda aile katılımlı eğitim programlarıyla ilgili yurt içinde yapılan çalışmalarla ile yurt dışında yapılan çalışmaların karşılaştırmasının yapılması yararlı olacaktır.
- Bu alanda yapılacak başka çalışmalarda daha geniş bir zaman aralığında doküman analizi yapmanın yararlı olacağı düşünülmektedir.
- Yaşam boyu öğrenme kapsamında ebeveynler ile yapılan farklı eğitim çalışmalarının doküman analizinin yapılmasının ve bu çalışmaların çocuk gelişimi üzerindeki etkilerinin incelenmesinin yararlı olacağı düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

- Akgün, E., Yılmaz, E., Arık, B.(2017). Müze ortamında anne-çocuk etkileşimi: bir pilot çalışma. *Akdeniz İnsani Bilimler Dergisi*, 7,1,15-24.
- Aktaş, Ş.(2016). Okul öncesi çağ çocuklar için aile katılımlı beslenme eğitim modelinin geliştirilmesi ve çocukların beslenme bilgi ve davranışları üzerine etkisinin değerlendirilmesi. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Başkent Üniversitesi, Ankara.
- Atan, A., Buluş.,M.(2018). Aile iletişim becerileri psikoeğitim programının 5-6 yaş çocukların sosyal duygusal uyumuna etkisi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 44,213-230.
- Ay, F., Şahan, G. (2018). Aile eğitimi kurslarının yetişkin eğitimi bağlamında etkililiğinin değerlendirilmesi. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11,66-86.
- Bedel, F.(2017). Anne eğitimi programının özel gereksinimli çocukların annelerinin çocuk yetiştirme tutumlarına ve çocuklarıyla ilişkisine etkisinin incelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Selçuk üniversitesi, Konya.
- Biber, K., Ural, O.(2016). Portage erken eğitim programının 5-6 yaş çocuklarının gelişimleri ile aile katılım düzeyleri üzerindeki etkisi. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 12,6, 1181-1204.
- Boz, M., Uludağ,G., Tokuç,H.(2018). Aile katılımlı sosyal beceri oyunlarının okul öncesi dönemdeki çocukların sosyal becerilerine etkisi. *GEFAD*, 38,1,137-158.
- Ceylan, R., Yiğitalp, N.(2018). Aile katılımlı ve aile katılımsız sosyal beceri eğitiminin çocukların sosyal becerilerine etkisi. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(6) 1119-1127.
- Çetinkaya, H. (2017). Okul öncesi eğitim kurumuna devam eden 4-6 yaş grubu çocukların annelerine yönelik bir aile katılımı programı önerisi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi, Ankara.

- Erdoğan, Işıkoğlu, N., Şimşek, Z.C., Canbeldek, M. (2017). Ev merkezli diyaloga dayalı okumanın 4-5 yaş çocuklarının dil gelişimine olan etkileri. *GEFAD*. 37, 2, 789-809.
- Erdiller, B. Z. (2010). Erken çocukluk eğitiminde temel kuram ve yaklaşımlar. H. İ. Diken (Eds.), *Erken çocukluk eğitimi* (s. 56-90). Ankara: Pegem Yayınları.
- Erkan, S.(2013). Aile ve aile eğitimiyle ilgili temel kavramlar. Temel, F. ,Z., (Eds) içinde, *Aile Eğitimi ve Erken Çocukluk Eğitiminde Aile Katılımı Çalışmaları* (s.1-48). Anı Yayıncılık, Ankara.
- Erol, A.(2016). Proje yaklaşımına dayanan aile katımlı çevre eğitimi programının 5-6 yaş çocuklarının çevreye yönelik farkındalık ve tutumlarına etkisinin incelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Pamukkale Üniversitesi, Denizli.
- Güneş, G. (2018). Erken çocukluk eğitiminde pedagojik dokümantasyonun aile katılımına katkısının incelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Gürel, Selimoğlu., Ö, Özdemir, S.(2018). Etkileşim Temelli Erken Çocuklukta Müdahale Programı'nın (ETEÇOM) Otizm Spektrum Bozukluğu sergileyen çocukların sosyal etkileşim becerileri üzerindeki etkililiği. *Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi*, 2,3,514-555.
- Göktaş, İ.(2015). Aile Katılımı ve Sosyal Beceri Eğitimi Programlarının Tek Başına ve Birlikte 4-5 Yaş Çocuklarının Sosyal Becerileri ve Anne-Çocuk İlişkileri Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Pamukkale Üniversitesi, Denizli.
- Güven, G., Temel, F. (2018). Farklı eğitim modelleri kullanılarak uygulanan aile eğitim ve aile katılım programlarının ebeveynlerin görüşlerine etkisinin incelenmesi. *Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi*, 53 (2), 613-636
- Kahraman,B.P., Başal, H., A., (2015). Aile katılımı boyutu zenginleştirilmiş okulöncesi eğitim programının 5-6 yaş çocukların ilkökula hazırbuluşluk düzeylerine etkisi. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3,13,1-10.
- Karakuzu, E.(2015). Ebeveyn destekli ilkökula hazırlık programının okul öncesi dönem çocuklarının ilkökula hazır bulunuşluğuna etkisi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Adnan Menderes Üniversitesi, Aydın.
- Kılınç, F.E. (2011). Anne eğitim programı ile anne çocuk etkileşim programının 24-36 aylık çocukların bilişsel becerilerine ve annelerin çocuk yetiştirme davranışlarına etkisinin incelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Kınık, B., Ö., Okyay., Aydoğan, Y.(2016). 24-36 aylık çocuklarda aile katımlı çevre eğitiminin dil gelişimine etkisinin incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 25,5, 2143-2156.
- Miles, M. B., Huberman, A. M. (1994). *An Expanded Sourcebook Qualitative Data Analysis*. London: Sage Publications.
- Muslugüme, E. (2016). Dil gelişimini destekleyici ebeveyn eğitim programının sosyo ekonomik düzeyi düşük ailelerin çocuklarının dil gelişimine etkisi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Pamukkale Üniversitesi, Denizli.
- Mustul, E.E., Turan, Z., Uzuner, Y. (2016). İştme kayıplı çocuğu olan bir annenin etkileşim davranışlarının aile eğitimi bağlamında incelenmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi*, 17,1,1-19.

- Myers, R.(1996). *Hayatta kalan oniki*. (Çev. R.A.Bakay, E.Ünlü). Anne Çocuk Eğitim Vakfı Yayını No:5. Varol Matbaası, Ankara.
- Okyay, Ö, Y,Aydoğan.(2016). 24-36 aylık çocuklarda aile katılımlı çevre eğitiminin dil gelişimine etkisinin incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 25,5, 2143-2156.
- Özen Altinkaynak, Ş, Akman, B.(2018). Aile temelli okuma yazma programının çocukların okuma yazma becerisine etkisi. *Eğitim ve Bilim*, 41,186, 185-204.
- Özgündüz, Ö. (2015). Baba katılımı eğitim programının baba katılımına ve okul öncesi çocukların sosyal becerilerine etkisinin incelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Polat, Ö, Özkabak, Yıldız., T., (2018). 5-6 yaş grubu için geliştirilen aile katılımlı farklılıklara saygı programı'nın çocukların farklılıklara saygı düzeyine etkisinin incelenmesi. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 14,4,389-403.
- Polat, C. ve Odabaş, H., (2008). Bilgi Toplumunda Yaşam Boyu Öğrenmenin Anahtarı: Bilgi Okuryazarlığı. Küreselleşme, Demokratikleşme ve Türkiye Uluslararası Sempozyumu, Akdeniz Üniversitesi, Antalya.
- Sayın, U., E.N.,Metin. (2015). Saldırgan davranışları önleme ebeveyn eğitim programının (sade) 48-72 ay arası çocukların davranışları üzerine etkilerinin incelenmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12,30, 139-166.
- Temel, Z., F., (2001). Okul öncesi Eğitime ana Baba Katılımı. *Gazi Üniversitesi Anaokulu Öğretmeni El Kitabı*. Yapa Yayınları, İstanbul.
- Temel, F.,Z., Aksoy, A.,B., Kurtulmuş., Z. (2013). Erken Çocukluk Eğitiminde Aile Katılımı Çalışmaları. Temel, F. ,Z., (Eds) içinde, *Aile Eğitimi ve Erken Çocukluk Eğitiminde Aile Katılımı Çalışmaları* (s.327-362). Anı Yayıncılık, Ankara.
- Topcu E., Nazlı S. (2018). Veli oryantasyon programının okul öncesi öğrencilerinin okula uyumuna etkisi. *Aile Psikolojik Danışmanlığı Dergisi*, 1, 1, 01-20.
- Turan, S., 2005. Öğrenen Toplumlara Doğru Avrupa Birliği Eğitim Politikalarında Yaşam Boyu Öğrenme, Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi Cilt: 5, No:1, s. 87-98.
- Tutuk, H., C. (2018). Özel eğitim ve rehabilitasyon merkezinde okul öncesi dönemde destek hizmet sürecine aile katılımı: iştirme kayıplı bir çocuk ve ailesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Ural, O.(2015). Okulöncesi eğitim ve aile katılımı. Oktay, A., Unutkan, P. (Eds) içinde, *Okulöncesi Eğitimde Güncel Konular* (s.373-382). Morpa Kültür Yayınları, İstanbul.
- Uzun, H. (2016). Baba eğitim programının baba-çocuk ilişkisine ve anaokuluna devam eden çocukların sosyal becerilerine etkisinin incelenmesi. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Üstübal, Ö. (2015). Okul öncesi eğitim kurumlarında uygulanan aile katılım çalışmalarının aile-öğretmen arasındaki iletişim ve işbirliğine etkisi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Üstündağ, A., Şenol,,F.B., Mağden,,D. (2015). Ebeveynlerin çocuk istismarına yönelik bilgi düzeylerinin belirlenmesi ve bilinçlendirilmesi. *Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 1,2,212-227.

- Yaşar., Ekici, F. (2017). Okul öncesi eğitim kurumlarındaki aile katılım çalışmalarına katılan ve katılmayan ailelerin çocuklarının sosyal beceri ve problem davranışları arasındaki ilişki. *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10,1, 544-561.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (Genişletilmiş 6. baskı). Seçkin Yayıncılık: Ankara.
- Yılmaz, G. (2017). Aile katılımlı fen etkinliklerinin 5 - 6 yaş grubu çocukların bilimsel süreç becerilerine ve bilime karşı tutumlarına etkisi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Uludağ Üniversitesi, Bursa.

EXTENDED ABSTRACT

This research aims to review articles and thesis written in Turkey during 2015-2018 regarding family involvement educational programs developed for parents of 2-6 years old children. A total of 30 theses and articles which were published in journals with citation index were reached regarding the topic, in the The Council of Higher Education (YOK), National Thesis Center, Turkish Academic Network and Information Center (ULAKBİM) databases. These studies were categorised into two, namely “Articles Regarding Family Involvement Educational Programs”, and “ Theses Regarding Family Involvement Educational Programs”. The first category included 17 articles, and the latter included 13 theses; two of them being the PhD theses, and 11 of them being the masters theses. The main theme was determined as child and family education research whereas the sub themes were resources, the aim of the research, participants and their characteristics, data collection tools, and findings. The results were given in percentages and discussions were extended. The themes and percentages of research conducted during 2015-2018 regarding family involvement educational programs were distributed as social skills programs (30 %), preparation for elementary school and orientation programs (13.33 %), special education programs (13.33 %), scientific process skills programs (3.33 %), support for family participation programs (10.%), general children development programs (6.66 %), language development programs (10 %), nutrition programs (3.33 %), environmental awareness programs (3.33 %), and child abuse programs (3.33 %). The educational programs regarding family involvement were distributed in years as (23.33 %) in 2015, (26.66 %) in 2016, (20 %) in 2017 and (30 %) in 2018. The 70 % of the research was conducted in experimental design, the 16.66 % of it was conducted in qualitative design, the 10 % of it was in mixed design, and 3.33 % of it was conducted in descriptive method.